

Protocol

Radunanza cumünala dals 18.11.2022

Presidi: Peer-Puorger Victor
Preschaint: 111 votantas e votants
S-chüsà: Chasper Cadonau
Scrutinaduras: Armon Mayer, Dumeng Näff e
Jon Pitschen Janett
Protocol: Oswald Gian Claudio

---

tractandas	tema	responsabel
------------	------	-------------

7900 Planisaziun dal territori

Revisiun totala da la planisaziun cumünala

1. Approvaziun da la revisiun totala da la planisaziun cumünala

1.1 Approvaziun dals plans da zona e dals plans generals da fuormaziun 1:1000/2000

- a) Ramosch
- b) Vnà
- c) Seraplana
- d) San Niclà – Strada
- e) Sclamischo
- f) Martina
- g) Tschlin
- h) Ischla Rov – Raschvella
- i) Acla da Fans – Vinadi – Pra Dadora

1

1.2 Approvaziun dals plans generals d'avertüra 1:1000/2000

- a) Ramosch
- b) Vnà
- c) Seraplana
- d) San Niclà – Strada
- e) Sclamischo
- f) Martina
- g) Tschlin
- h) Ischla Rov – Raschvella
- i) Acla da Fans – Vinadi – Pra Dadora

1.3 Approvaziun dal plan da zonas e dal plan general da fuormaziun 1:15000

1.4 Approvaziun dal plan general d'avertüra 1:15000

1.5 Approvaziun da la ledscha da fabrica

0110 Legislativa

2

Varia (radunanza cumünala)

7900 Planisaziun dal territori

Revisiun totala da la planisaziun cumünala

1. Approvaziun da la revisiun totala da la planisaziun cumünala

1.1 Approvaziun dals plans da zona e dals plans generals da fuormaziun 1:1000/2000

- a) Ramosch
- b) Vnà
- c) Seraplana
- d) San Niclà – Strada
- e) Sclamischot
- f) Martina
- g) Tschlin
- h) Ischla Rov – Raschvella
- i) Acla da Fans – Vinadi – Pra Dadora

14

1.2 Approvaziun dals plans generals d'avertüra 1:1000/2000

- a) Ramosch
- b) Vnà
- c) Seraplana
- d) San Niclà – Strada
- e) Sclamischot
- f) Martina
- g) Tschlin
- h) Ischla Rov – Raschvella
- i) Acla da Fans – Vinadi – Pra Dadora

1.3 Approvaziun dal plan da zonas e dal plan general da fuormaziun 1:15000

1.4 Approvaziun dal plan general d'avertüra 1:15000

1.5 Approvaziun da la ledscha da fabrica

Il capo, Victor Peer, driva la radunanza illa sala polivalenta a Tschlin, e dà il bivgnaint a las 111 preschaintas votantas e votants. El manzunà ch'in connex cul protocol da l'ultima radunanza nu sajan gnüdas inoltradas d'ürant il temp da publicaziun da 30 dis ingünas objecziuns, uschè cha tal es approvà.

Sco scrutinadurs propuona il capo ad Armon Mayer da Chasura ed ha Dumeng Näff da Ramosch, tuots duos vegnan confermats cun vusch unanima. Dumeng Näff vegn rimplazzà a partir da la tractanda 1.1 i) da Jon Pitschen Janett da Tschlin. Dumeng nu's chatta bain e giavüscha ch'inchün oter surpiglia la lezcha da scrutinadur.

Pled dal capo

Avant sco entrar illas tractandas da la radunanza giavüscha il capo da pudair drizzar ün per plets a las preschaintas ed als preschaints. In vista a la situaziun quai chi riguarda sia sandà vess el pudü delegar al vicecapo la lezcha da manar tras quista radunanza. Quai nun ha el però our da differents motivs vulgü far. In seis ögls es quista üna da las plü importantas radunanzas da sia carriera, scha na la plü importanta radunanza ch'el das-cha manar sco capo da Valsot. La basa chi pretenda üna simla revisiun da la planisaziun fuorma tanter oter la constituziun cumünala sco eir numerusas ledscha chantunalas e federalas. Per part han ledschas valabla subi adattamaints o chi sun gnüdas introdütts ledscha novas sur da las qualas la populaziun ha pudü decider. Fact es, ch'in Grischun han 2/3 dals cumüns da redüer las zonas da fabrica, quai chi vala, in vista al svilup demografic, eir pellas fracziuns dal cumün da Valsot. In collavuraziun culla cumischiun da planisaziun, il planisader e la suprastanza po gnir preschantada üna planisaziun chi significha l'optimum e surpasa las aspettativas dal Chantun. Satisfat s'es impustüt dal fat chi'd es reuschi d'integrar illas fracziuns da Vnà e Tschlin novas zonas da fabrica per indigens. Il capo manzuna cha d'ürant duos publicaziuns da partecipaziun ils ons 2020 e 2021 esa stat pussibel d'inoltrar intervenziuns davart da pertocs e da la populaziun. Tuot quellas intervenziuns sun gnüdas trattadas e las petentas ed ils petents han surgni resposta da la suprastanza. Daspö ils 1. da november sun gnüdas publichadas las actas da la revisiun totala da la planisaziun cumünala sülla pagina d'internet dal cumün. Scha la radunanza approvescha quellas, vegnan publichadas tuot las actas cul mez da publicaziun ordinari cumünal, sco eir i'l

fögl official, ei quai d'ürant 30 dis. D'ürant quel temp po gnir recurrü pro la Regenza dal chantun Grischun. La Regenza decida sur da las protestas ed approvescha la planisaziun per finir, tuot tenor cun remarchas da correcturas. A recurrents chi nu sun cuntaints culla resposta da la Regenza staja liber da trar inavant il cas davant güdisch administrativ dal Chantun o per finir fin a Lausanne davant G'üdisch federal. Finalmaing renda il capo attent a las preschaintas ed ils preschaints da ponderar co vuschar. I nu va pels interess particulars, dimpersè per interess generals. La planisaziun preschainta cumpiglia il maximum da quai chi'd es pussibel e surpassa las premissas cha las ledschas superiuras dan avant. A far valair interess particulars ed emoziuns persunalas cunter la planisaziun pudain be perder, e quai ingio chi fa il plü mal, dimena pro la zona da fabrica a Tschlin. Il capo appellescha our da quel motiv als preschaints da la fracziun da Ramosch, chi dessan stübgjar bain co chi's vögljan cuntgnair in connex cun quista uschè importanta direcziun pel avegnir dal cumün da Valsot.

Il capo surdà il pled al planisader, sar Orlando Menghini, da la ditta Stauffer & Studach svilup dal territori da Cuaira.

Pled dad Orlando Menghini

Orlando Menghini spiega il svilup da l'andamaint in connex cullas lavurs d'elavuraziun da la revisiun totala da la planisaziun cumünala pel cumün da Valsot. In quist connex aintra el sülla motivaziun chi ha dat andit a quista revisiun e manzuna, analog al capo, chi s'han müdadas la premissas a regard las ledschas superiuras. Ils cumüns in Grischun sun obliats d'inoltrar fin dal 2023 üna planisaziun adattada e surlavurada. Il cumün da Valsot tocca prol prüm terz dals cumüns chi inoltreschan lur planisaziun. Pel cumün da Valsot es eir important da s-chaffir üna nouva basa legala, cun quai chi existan pels anterius cumüns da Ramosch e Tschlin differentas ledschas da basa chi han da gnir applichadas amo adüna. I vala da s-chaffir tschertezza legala per possessurs da terrain ed edifizis sco eir patrums da fabrica e las instanzas publicas.

Orlando repassa ils pass chi sun gnüts fats daspö cha'l Chantun vaiva examinà la actas da l'examinaziun preliminar chi d'eiran gnüdas inoltradas dal 2017. Dal 2019 ha il cumün surgnì il rapport da las instanzas chantunalas, quai chi riguarda tala examinaziun. Dal 2020 ha gnü lö üna radunanza d'orientaziun sco eir üna publicaziun d'intervenziun. In basa als müdamaints in connex culla prüma publicaziun d'intervenziun ed in vista a'l müdamaint da princip, dimena il müdamaint cha'l cumün ha decis da princip da vulair desister sün ün inventar dad edifizis characteristics pel aspet dal lö, ha gnü lö dal 2021 üna segunda publicaziun d'intervenziun. Da nouv sun gnüdas trattadas las intervenziuns ed ils petents sun gnüts orientats in scrit sur da la decisiun. Avant bundant duos eivnas es lura gnüda protramissa la bannida pella radunanza cumünala. In quist connex sun gnüdas publichadas actualas actas da la planisaziun per cha tuots hajan occasiun da tour in vista in quellas per as preparar pella radunanza. Davo cha la radunanza ha decis sur da la planisaziun, vegn quella publichada da nouv. D'ürant quella publicaziun exista üna ulteriura pussibilità dad recuorer. Quels recuors han però da gnir inoltrats prol Chantun e na prol cumün. Il respunder ils recuors es in quist connex lura roba dal Chantun. Davo cha tals recuors sun respus decida la Regenza in chosa. Als petents sta avert da trar inavant lur recuors sur il güdisch administrativ dal Chantun e davo fin a Lausanne davant G'üdisch federal.

Grond'importanza in connex cun quista planisaziun han las lezchas da dimensiunar e da mobilisar la zona da fabrica, quai chi vala eir per la zona industrial. Eir la decisiun da desister da princip sün ün inventar dad edifizis characteristics pel aspet dal cumün fuorma üna part substanziala pel futur. La basa pellas dimensiuns da la zona da fabrica fuorma in prüma lingia il svilup demografic. Davart dal Chantun es però gnü signalisà prontezza d'acceptar excepziuns argumantadas in quist connex. Ün böt central in quist connex es, chi s'ha vuglù mantgnair e s-chaffir in tuot las grondas fracziuns surfatschas per fabricar per indigens. Per argumantar che surfatschas chi's voul zonar oura, s'haja applichà ün model da criteris. Uschè nun ha quella lavur eir na chaschunà gronds problems, eir our dal motiv cha las surfatschas chi sun previsas da zonar oura nu dispuonan da premissas optimalas per gnir surfabricadas.

Il planisader es persvas cha la cumischiun ha elavurà üna proposta legitima, quai chi demuossa eir il sustegn cha lur intent survegn davart da la suprastanza cumünal. El ingrazcha pell'attenziun e dà inavo il pled al capo.

Il capo ingrazcha a sar Orlando Menghini per seis plects. Sco prossem vuless el spordscher a las preschaintas votantas e votants la pussibilità da s'exprimer sur da las actas preschantadas.

Dumeng Janett, Tschlin

Dumeng Janett manzuna da vulair exprimer seis impissamaints in connex culla preschainta revisiun totala da la planisaziun cumünala. Las lavurs in quist connex han cumanzà blers ons avant cha seis interess in chosa s'ha svaglià e ch'el ha cumanzà da s'occupar cun affars publics. Davo ün lung temp e blera lavur sta uossa sün maisa üna planisaziun. La planisaziun es colliada per part cun grondas emoziuns. Adonta da quai es il cumün oblià da manar tras quista revisiun pel cumün. El manzuna la nouva, respectivamaing il spostamaint da la zona da fabrica illa fracziun da Tschlin, la quala spordscha eir in futur la pussibilità da fabricar spazi d'abitar illa fracziun, quai chi'd es eir in tshellas fracziuns dal cumün pussibel. Quai pussibiltescha a famiglias da pudair star eir in futur a Valsot e da realisar spazi d'abitar. Dumeng sustegna our da quel motiv ils resultats da la revisiun e vuscha cun „schi“ per quellas.

Il capo ingrazcha a Dumeng per sias explicaziuns. Uossa es il mumaint per entrar illa prüma tractanda, dimena l'approvaziun dals plans da zona e dals plans generals da fuormaziun 1:1000/2000.

1.1 Approvaziun dals plans da zona e dals plans generals da fuormaziun 1:1000/2000

Il capo orientescha, cha mincha plan vegn muossà e per minch'ün exista la pussibilità da far dumonda sco eir da far cuntrapostas cha la radunanza ha lura da decider in singul. A la fin da la tractanda segua lura la votaziun dal paket tenor tractanda 1.1 in resguardand eventualas decisiun d'adattamaints chi vegnan trattadas directamaing pro mincha plan singul.

a) Ramosch

Il manader tecnic spiega duos ulteriurs adattamaints sur dals quals la radunanza ha da decider quai chi riguarda il plan da la fracziun da Ramosch. Per l'üna es da müdar üna surfatscha il territori da „Sot Pulvetta“ chi's rechatta sper la bacharia da la ditta „Bacharia Zanetti“. La ditta bsögna daplü spazi e prevezza da realisar ün ingrondimaint da lur edificzi. Per cha las surfatschas da la parcella chi vegn plü pitschna survegn üna structura unitara, vegn adattada la zona per üna pitschna surfatscha i'l nord-vest da quella parcella. Implü vegn proponü d'adattar la surfatscha chi'd es prevista da tour sü a Plaz Sura sco zona per implants publics in üna zona per edifizis e stabilimaints publics. Uschè es pussibel da realisar ün suost pels autos invezza dad üna piazza da parcar sainza tet.

Cla Nogler

Cla Nogler manzuna cha la revisiun da la planisaziun es ün fich grond baccun e pretenda ün grond ingaschamaint da blers. Uossa as rechatta il cumün davant l'ultima pussibilità da far adattamaints. El es da l'avis chi nun es da far quint cha tuots van d'accord per 100% cul cuntgnü da la planisaziun. Our da quel motiv propuona Cla dad abolir la zona prevista per intents publics e da metter las parcelas no. 251 e no. 250 illa zona da cuorts e üerts. El motivescha sia proposta cul bel aspet dals üerts cun lur bos-cha da frütta e la frus-chaglia da pomma e la tschuffa. Cun ün stüdi cha la cumischiun da planisaziun vaiva laschè far, d'eiran gnüdas examinadas variantas per ün lö adattà per üna piazza da parcar a Ramosch. Tenor Cla es quista garanti la plü mala. In tuot tschellas fracziuns sun gnüdas realisadas las piazzas dadour cumün. A listess mumaint sco desdrüer surfatschas verdas i'l minz dal cumün, vegnan investits milliuns illa revitalisaziun da surfatschas verdas. Cla es da l'idea chi'd es da tscherchar lös plü adattats per üna piazza da parcar e da spostar quella in ün lö main prezios.

Clà Riatsch

Cla Riatsch exprima trais puncts chi sustegnan la proposta da Cla Nogler. Il prüm punct ch'el manzuna es, cha'l cumün ha s-chaffi culla zona da cuorts e curtins üna zona per proteger explicit surfatschas preziasas. Il seguond punct es ch'el es da l'idea chi'd es da praticar üna politica da trafic chi pissera cha veiculs restan dadour la zona d'abitar, perche chi nu fa sen da s-chaffir a Ramosch üna piazza da parcar immez la zona d'abitar. Sco terz motiv manzuna Clà Riatsch chi sun gnüdas ramassadas cunter quel intent 110 suottascripziuns da glied chi sta in cumün e numerusas suottascripziuns da glied chi nu sta in cumün. Cun lur suottascripziuns demuossan quels chi nu van d'accord culla politica da trafic propuonüda e giavüschan d'adattar quella analog a la proposta da Cla Nogler.

Capo

Il capo, Victor Peer; manzuna cha'l cumün inchascha üna taxa da cumpensaziun pro intents da fabrica, schal petent/a nu es bun da cumprovar ch'el/ella dispuonan d'avuonda piazzas da parcar sün agen terrain. Il cumün es dimena in oblig da metter a disposiziun piazzas da parcar. La cumischiun da planisaziun ha tscherchè sün tuot il territori da la fracziun da Ramosch ün lö adattà ed acceptabel. Il lö chi d'eira gnü publichà la prüma jada nu d'eira optimal, quai chi han manà a reponderaziuns. Culs proprietaris dal terrain a Plaz Sura han in quist connex gnü lö trattativas. Ad el sco capo staja a cour da chattar soluziuns culs proprietaris per cha tals vegnan pel cas cha la piazza da parcar vegn realisada eir indemnissats da maniera correcta. Actualmaing as rechatta il cumün cun tuots duos partits sün buna via, uschè chi sarà pussibel da concepir contrats adequats pellas surfatschas bsögnaivlas. In quist connex sun da perseguitar ils interess publics e na ils interess particulars.

Fabian Gmür

Fabian Gmür manzuna ch'el es tant da l'avis da quai cha Dumeng Janett ha manzunà sco eir da la proposta da Cla Nogler. Eir el nu va d'accord culla proposta preschantada ed es da l'idea da Cla Nogler, dimena da tscherchar ün oter lö plü adattà pella piazza da parcar dadour la zona da cumün. In quist connex manzuna el eir l'iniziativa privata chi ha ramassà suottascripziuns cunter la realisaziun d'ün simil implant immez il cumün. Fabian manzuna in quist connex sül artichel 74 da la ledscha da fabrica, tenor quella es il cumün oblià da metter a disposiziun plazzas da parcar, schi nu sun avantman pro'ls edifizis. Ad el disturba in quist connex cha'l cumün piglia terrain privat per til metter a disposiziun ad ün oter privat. A chaschun da la prüma publicaziun d'intervenziun vaiva el tut posiziun e giavüschà cha sia palü vegn missa illa zona da cuorts e curtins, cun quai cha quella saja dad ota qualità. Sia intervenziun ha gnü success ed a seis giavüsch es in seguit gnü agradi. Ad el disturba però cha'l cumün sco arbiter propuona insembel culla cumischiun da planisaziun da realisar üna piazza da parcar in ün lö fich prezios e ferischa uschè svesch quista ledscha. El es da l'avis chi'd es da tscherchar soluziuns libras e sustegna analog a Clà Riatsch la proposta da Cla Nogler.

Vicecapo

Il vicecapo, Fadri Riatsch, salüda ils preschaints in nom da la cumischiun da planisaziun a la quala el es stat a la testa sco president. La cumischiun s'ha confuondüda culla tematica e stübgia diversas pussibilitats. La cumischiun ha elavurà üna varianta radschunaivla e quai sainza vulair chaschunar daplü trafic il minz dal cumün. Eir el manzuna ch'in otras fracziuns sun gnüts scholts ils problems a regard la mancanza da plazzas da parcar. Tenor el spordscha il lö bunas cundiziuns per cha la glied possa eir far adöver da la pussibilità da parcar. In connex culla realisaziun da l'edifizis da la butia a Ramosch as vaiva rendü attent a la problematica quai chi riguarda la mancanza da plazzas da parcar. Tenor Fadri esa güsta da s-chaffir la zona da cuorts e curtins per proteger quellas surfatschas preziosas tanter las chasas d'abitar, ed uschè faja eir plü sen da s-chaffir in ün lö concentrà plazzas da parcar, sco schi gnissan realisada in davoman in numerus üerts singulas plazzas da parcar. Quai chi riguarda la collavuraziun culs proprietaris es Fadri cuntaint chi s'ha in vista soluziuns cun perincletta vicendaivla. El ingrazcha als pertocs.

Capo

Il capo manzuna ch'el haja chattà accommodaint cun ün parti amo la bunura da la radunanza, quai chi'd es fich allegraivel. Eir el ingrazcha als pertocs per lur prontezza da collavurar cul cumün.

Cla Nogler

Cla Nogler metta in dumonda ils argumaints culs quals es stat pussibel da chattar accommodaint culs proprietaris. A la fin dals quint demuossa l'iniziativa cullas suottascripziuns chi nu's tratta be dad interess particulars. Quia saraja it in prüma lingia per interess finansials.

Otto Barblan

Otto Barblan dumonda, perche chi nu vegn realisada üna piazza da parcar sün üna parcella chi appartegna fingià al cumün e quai il territori da Bargia.

Fadri Raitsch

Il vicecapo manzuna chi sun gnüdas fattas ponderaziuns in quista direcziun. Las retscherchas in connex cun ün'eventuala realisaziun d'üna piazza da parcar in quel lö demuossan però, cha la realisaziun in quel lö sfigüress ferm l'aspet dal lö. Implü nu basta la quantità realisabla da plazzas da parcar eir na.

Armon Mayer

Armon Mayer manzuna chi s'ha dudi ils singuls votums. El sustegna la proposta da la suprastanza. Tenor el esa güst, cha quels chi han prestà pajamaints da cumpensaziun survegnan eir lur parkegis. El es eir da l'avis chi nun es güst scha quels han da parcar dadour il cumün. La necessità es cuntshainta fingià lösch. El manzuna la gronda lavur davart da la cumischiun da planisaziun ed es da l'avis cha culla proposta fatta s'haja chattà üna soluziun veritabla.

Cla Duri Janett

Cla Duri manzuna cha a chaschun da l'ultima revisiun da la planisaziun dal anteriur cumün daiva damain autos sco hoz. Eir quella jada s'haja vulgü sgürar e proteger ils üerts illa zona da cumün plü bain co pussibel. El sustegna l'argumaint dal vicecapo quai chi riguarda l'idea da s-chaffir in ün lö plazzas da parcar e da proteger uschè blers oters üerts in cumün. El sustegna l'idea da la suprastanza. Quist dess dvantar üna piazza da parcar pels indigens e na üna piazza da parcar per giasts.

Dora Simeon

Dora Simeon manzuna cha Gisep Simeon s'ha agità fich ferm. El es indebli ed i nun es stat pussibel per el da tour part a la radunanza. Da princip nu vuless el però ceder sün üna surfatscha dal üert e giavüschess da mantgnair il üert.

Capo

Il capo manzuna ch'in sia discussiun cun Gisep Simeon ha quel exprimi il giavüsch da pudair trattar cul cumün in chosa e da nu vulair laschar decider ad inchün oter a regard ün'eventuala expropriaziun dal terrain. Il capo manzuna amo üna jada chi da numerus privats chi han pajà per parkegis chi nun han surgni fin hoz.

Ottilia Christoffel

Eir els nu sun da princip pronts da dar nan la surfatscha da terrain necessaria pella realisaziun da la piazza da parcar, mo sun pronts proseguir cullas trattativas cul cumün.

Capo

Il capo manzuna chi'd es gnü suottamiss al cumün ün sböz da contrat sco basa per trattar. La radunanza ha però eir la pussibilità da dir na a quista fatschenda e da sperar cha la Regenza accepta quai.

Jon Duri Tratschin

Jon Duri Tratschin renda attent a quai chi d'eira gnü dit da nu discuorrer sur da detagls ed interess particulars. El es da l'avis chi'd es gnü dit avuonda, e propuona da cuntinuar culla votumaziun.

Jeremias (Mias) Camastral sen.

Jeremias Camastral manzuna cha a Tschlin es gnüda construida la piazza da parcar a Porta Nova davant cumün. Quai nun ha però gnü l'effet cha'ls autos nu van in cumün. Anzi, ils automobilists van il prüm fin davant chasa, dis-chargian lur autos e tuornan davu cun quels our da cumün per tils parcar sülla piazza publica. Il giavüsch da tgnair il trafic dadour cumün nun es uschè accumulpli. Per rivar inavant bsögna minchatant cha ün o tschel lascha pennas.

Votumaziun:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da las duos propostas

proposta da la suprastanza	62
proposta da Cla Nogler	47

La radunanza decida cun 62 cunter 47 vuschs pella proposta da la suprastanza.

b) Vnà

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

c) *Seraplana*

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

d) *San Niclà – Strada**Georg Caviezel*

Georg Caviezel manzuna cha il territori da Las Rossas exista üna zona blaua. In quella zona es gnüda laschada tuot la surfatscha dad üna parcella intuorn ün edificzi existent illa zona da fabrica. Schi'd es da tgnair aint distanzas da cunfin e masüras da fabrica cun restricziuns es quai tenor el plüchöntschi greiv. El fa fadia d'inclerger chi'd es gnüda tutta oura zona dovrapla e laschà üna simla surfatscha ingio chi nun es bod na pussibel da realisar alch.

Orlando Mengini

Quist es propa üna buna dumonda. Quista argumantaziun as vess pudü applichar per adattar la zona. Eir la distanza dal cunfin dal god es difficila.

Capo

Il capo dumonda a Georg Caviezel sch'el vuol far üna proposta in quist connex, quai cha Georg neghescha.

e) *Sclamischo*

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

f) *Martina**Georg Caviezel*

Georg Caviezel manzuna cha in seis üert esa previs d'adattar la zona. El dumonda schi nu füss pussibel da tour aint darcheu ün toc da quella surfatscha illa zona da fabrica. El nun ha realisà cha tanter la prüma e la seguonda publicaziun d'intervenziun s'ha müdada la zona da seis üert. Seis vaschin ha ün correspondent intent da fabrica, perquai ch'el fa concret la proposta da tour sü üna part da quella surfatscha illa zona da fabrica.

Capo

Il capo intuna chi han gnü lö duos publicaziuns d'intervenziun e cha mincha pertoc d'eira eir in oblig d'examinar sch'el es pertoc da müdamaints on na.

Votumaziun:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da las duos propostas

proposta da la suprastanza	70
proposta da Georg Caviezel	/

La radunanza decida cun 70 vuschs a favur da la proposta da la suprastanza.

g) *Tschlin*

Jon Duri Tratschin

Jon Duri Tratschin dumonda, perche chi vegn fat la proposta d'adattar la zona pella sala polivalenta a Tschlin in üna zona da cumün. La sala stu vess eir in avegnir star a disposiziun a la populaziun, quai chi cuntradischa tuot tenor a la zona da cumün. La sala polivalent a Ramosch as rechatta eir davo la revisiun illa zona per edifizis ed implants publics.

Capo

In quist connex ha la suprastanza fat ponderaziuns quai chi riguarda il proget in connex cull'anteriura chasa da scoula e la sala polivalent a Tschlin. Per evitar chi detta difficultats cun ün adöver economic s'haja our da quel motiv proponü d'adattar la zona in üna zona da cumün.

Albin Paulmichl

L'adattamaint da la zona nu vegn fat cul impissamaint da vulair vender l'edifizii. Implü vess ün'eventuala vendita da gnir approvada tras la radunanza. L'idea es unicamaing da pudair far adöver dals edifizis in üna zona adattada per quai. Il müdamaint da la zona nun ha però ingün'influenza sül adöver da la sala polivalenta per indigens.

Fadri Riatsch

Il vicecapo manzuna la cumischiun chi s'occupa cun ün proget pel adöver futur da l'anteriura chasa da scoula insembel culla sala polivalenta. Da princip es l'adöver illa zona per edifizis ed implants publics restret, uschè chi s'ha chattà per bön d'adattar quella zona, e miss in seguit eir quella surfatscha illa zona da cumün. Uschè suottastà tuot l'areal a la medemma zona.

Jon Duri Tratschin

Jon Duri Tratschin manzuna, cha pell'anteriura chasa cumünala a Tschlin vegn müdada la zona in zona da cumün. Quella zona es, tenor ledscha, definida per abitar e per interpraisas cun intents da servezzan. Actualmaing as rechatta il „Cafè Spontan“ in plan terrain da tal edifizii. Per far our da quai, tuot tenor alch dürabel, nun es quella zona adattada. I füss plü radschunaivel d'adattar quella zona in zona d'abitar. Tenor las disposiziun da la nouva ledscha da fabrica permetta quella zona eir intent da gastronomia.

Orlando Menghini

Orlando Menghini declera la significaziun da las duos zonas, dimena la zona da cumün e la zona d'abitar. Eir schi's pudess incleger cha illa zona da cumün nu sun admissas gestiuns da gastronomia nun es quai il cas. La definiziun da la ledscha suot art. 24 alinea 1 permetta eir gestiuns da gastronomia.

Capo

Il capo propuona da trattar quista dumonda ed ün'eventuala proposta in connex cull'approvaziun da la ledscha suot tractanda 1.5.

h) Ischla Rov – Raschvella

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

i) Acla da Fans – Vinadi – Pradadora

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

Votumaziun tractanda 1.1 – Approvaziun dals plans da zona e dals plans generals da fuormaziun 1:1000/2000:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da la tractanda

schi	89
na	5
abstinenza	/

La radunanza decida cun 89 cunter 5 vuschs ed approvescha uschè ils plans preschantats.

1.2 Approvaziun dals plans generals d'avertüra 1:1000/2000

Il manader tecnic da spiegaziun sur dal cuntgnü dals plans generals d'avertüra. Quist plans cumpiglian tuot la rait da vias, sendas, plazzas da parcar sco eir tuot las ulteriuras parts necessarias pel trafic ed infrastruttura.

a) Ramosch

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

b) Vnà

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

c) Seraplana

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

d) San Niclà – Strada

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

e) Sclamischo

Georg Caviezel

Georg Caviezel dumonda, perche cha l'implant da biatlon a Sclamischo nun es visibel sül correspondent plan. Il traiget da la loipa es portà aint, mo l'implant na.

Orlando Menghini

Orlando spiega cha quel implant nun es portà aint sül plan our dal motiv chi's tratta pro l'intent dad üna dumonda chi'd es gnüda trattada sco dumonda da fabrica tenor proceder da BAB. Uschè vegnan eir trattats ils implants dad ir culs skis. Quai as drizza al artichel 24 da la ledscha federala.

f) Martina

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

g) Tschlin

Cla Duri Janett

Cla Duri dumonda, our da che motiv cha la via d'access pel areal da l'anteriura scoula a Tschlin nun es culurida sco via.

Capo

Il capo orientescha cha quella via d'eira gnüda planisada in connex culla meglioraziun. Our dal motiv chi'd es previs da realisar ün oter access in connex culla nouva zona da fabrica as voul far adöver dal vial existent ed amegliorar quel. Implü dess quel eir gnir realisà fin pro l'areal da la chasa da scoula e spordscher access per quel.

h) Ischla Rov – Raschvella

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

i) Acla da Fans – Vinadi – Pradadora

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

Votumaziun tractanda 1.2 – Approvaziun dals plans generals d'avertüra 1:1000/2000:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da la tractanda

schì	87
na	/
abstinenza	/

La radunanza approvescha cun 87 vuschs ils plans preschantats.

1.3 Approvaziun dal plan da zonas e dal plan general da fuormaziun 1:15000

Albin Paulmichl

Suot la tractanda 1.1 sun gnüts approvats ils plans da zona ed ils plans generals da fuormaziun 1:1000/2000 ils quals as restrendschan süllas zonas illas fracziuns. L'approvaziun dal plan da zonas e dal plan general da fuormaziun 1:15000 cumpiglia tuot il territori dadour las zonas da cumün. Las surfatschas grischas sül correspondent plan sun las zonas da cumün.

Votumaziun tractanda 1.3 – Approvaziun dal plan da zonas e dal plan general da fuormaziun 1:1000/2000:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da la tractanda

schi	104
na	/
abstinenza	/

La radunanza approvescha cun 104 vuschs il plan preschantà.

1.4 Approvaziun dal plan general d'avertüra 1:15000

Albin Paulmichl

Il manader tecnic spiega cha in connex cun quist plan saja amo üna proposta da müdamaint davart da la suprastanza. In connex culla pussibilità da realisar üna punt penduossa illa Val Ruinains es d'adattar il traget da la senda e da portar aint il lö ingio chi'd es previs da realisar la punt. Da la vart da Tschlin gnis collià il nouv traget culla senda da Panas-ch Sot a Palü. Quista proposta ha inoltrà la cumischiun da turissem.

Gisep Rainolter

Gisep Rainolter manzuna chi'd es bain cuntschaint cha our da la Val Ruinains es adüna darcheu da far quint cun lavinas. Üna lavina significha per el il privel cha la punt pudess gnir stratta davent e desdrütta uschè. El es da l'avis chi vala la paina da far in ouravant ün stüdi da variantas.

Capo

Il capo manzuna ch'üna simla examinaziun tras ils uffizis chantunals ha fingià gnü lö. Tenor quels es quista la varianta chi'd es da favurisar.

Votumaziun tractanda 1.4 – Approvaziun dals plans generals d'avertüra 1:1000/2000:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da la tractanda insembel culla proposta preschantada

schi	100
na	/
abstinenza	/

La radunanza approvescha cun 100 vuschs il plan preschantà insembel culla proposta d'adattamaint.

1.5 Approvaziun da la ledscha da fabrica

Il vicecapo, Fadri Riatsch, repassa la ledscha da fabrica. Pro la ledscha da fabrica as tratta d'ün documaint chi cuntegna fich bleras infuormaziuns ed es fich vast. Our da quel motiv vegn la ledscha ida tras tenor las cifras romanas, dimena dad I – VI.

- I. In general
  - Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

- II. Planisaziun directiva
  - Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

- III. Uorden fundamental

Armon Mayer, Art. 17

Armon Mayer dumonda, our da che motiv chi'd es previs da limitar l'otezza d'ün edifizii illa zona da mansteranza e d'abitar cun 9.0 meters e na sco illa zona da mansteranza cun 10.5 meters. Tenor el nu fa quai propa sen, schi's realisescha per exaimpel üna halla cun ün'otezza da 4.0 meters e sün quella halla duos ulteriurs plans per abitar, schi nu bastan 9.0 meters, la bsögna eir üna masüra da maximala da 10.5 meters.

Orlando Menghini

Orlando Menghini spiega, cha las limitas d'otezza nu sajan üna scienza, e cha quai po propa far sen dad adattar quella masüra tenor la proposta dad Armon Mayer.

Votumaziun:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da las duos propostas

proposta da la suprastanza	31
proposta dad Armon Mayer	57

La radunanza decida cun 57 cunter 31 vuschs pella proposta dad Armon Mayer, uschè cha la masüra maximala per edifizis illa zona da mansteranza e d'abitar vegn augmantada sün maximalmaing 10.5 meters.

Jon Duri Tratschin, Art. 24 e 25

Jon Duri Tratschin as referischa sün sia dumonda quai chi riguarda ils terms chi sun gnüts dovrats per circumscriber che chi'd es pussibel illas zonas da cumün e la zona d'abitar i'ls surnomnats artichel. Tenor el as stu vess cumpletta l'artichel 24 alineia 1 sco segua:

La zona da cumün cumpiglia las parts istoricas da l'abitadi. Ella es destinada per edifizis d'abitar, intrapraisas da servezzan, da mansteranza e da gastronomia.

Dominik Rüegg

Dominik Rüegg manzuna cha la formulaziun schelta nun excluda intents da gastronomia.

Capo

Il capo sustegna l'idea e propuona da surtour la proposta da Jon Duri Tratschin sainza correspondentia votumaziun da propostas.

Armon Mayer, Art. 28 alinea 2

Armon Mayer dumonda, our da che motiv chi'd es exclus da construir spazi d'abitar illa zona da mansteranza a Plan da Muglin.

Orlando Menghini

Orlando Menghini manzuna cha quai es gnü fat cun intenziun. La zona dess restar a plaina disposiziun pella mansteranza. In quel lö dess pudair gnir fat canera i'l rom da las lavurs, sainza cha quai pudess disturbar a persunas chi abitan in quel lö. Implü s'haja vulgü evitar, cha la part d'abitar piglia davent spazi pella mansteranza. Implü nun es il lö propa predestinà per abitar e la colliaziun culla zona da cumün es traptada tras la via chantunala, quai chi significha ün privel pustüt per uffants chi han dad ir a scoulina e/o a scoula.

Armon Mayer, Art. 29 alinea 2 e 4

Armon Mayer dumonda, scha las disposiziuns in alinea 2 e 4 da l'artichel 29 nu's cuntradischan? Tenor l'alinea 2 nun esa pussibel da realisar edifizis pitschens cun üna surfatscha chi surpasa 9 m², e tenor l'alinea 4 esa pussibel da realisar ün suost per ün auto, quai chi pretenda üna surfatscha plü gronda sco 9 m².

Orlando Menghini

Orlando Menghini spiega, cha quai sajan duos differentas chosas. Our dal motiv chi's vuol proteger la zona da cuorts e curtins s'haja limità las masüras. L'alinea 2 as restrendscha sün tschuffas, dimena edifizis cun ün tet e paraids. L'alinea 4 es d'applicar da maniera autonoma ed as retira unicamaing sülla realisaziun d'ün suost, dimena d'ün edifizis sainza paraids.

Armon Mayer

Armon Mayer dumonda concretamaing, schi'd es lura pussibel da realisar ün suost chi cumpiglia üna surfatscha da 15 m²?

Orlando Menghini

Orlando Menghini respuonda quella dumonda cun ün cler „schi“.

Georg Caviezel

Georg Caviezel dumonda co chi'd es d'incleger „singulas plazzas da parcar“. Es mania cun singulas üna o plüsas.

Capo

Il capo respuonda e disch chi'd es pussibel da far eir daplü sco be üna piazza da parcar respectivamaing ün suost per daplü sco be ün auto. Quai vegn però valütà situativ per mincha dumonda.

Jon Duri Tratschin

Jon Duri Tratschin dumonda, our da che motiv chi nu vegn entrà explizit sülla descripziun da la zona per utilisaziun publica.

Orlando Menghini

Orlando Menghini spiega cha quella zona saja descritta in üna ledscha superiura. Our da quel motiv nun esa necessari dad integrar quai eir illa ledscha cumünala.

IV. Prescripziuns da fabrica cumünalas

Gisep Rainolter, Art. 66

Gisep Rainolter dumonda schi'd es pussibel da realisar ün'installaziun cun collecturs solars vi dad üna saiv. Tenor il svilup quai chi riguarda üna s-charsdà d'energia fessa tenor el sen da ponderar restricziuns in quist connex.

Fadri Riatsch

Il vicecapo manzuna cha l'artichel 66 saja fich spinus. In quist connex es però d'avair pisser da l'aspet dals cumüns. Eir el metta in dumonda in che direcziun cha'l svilup quai chi riguarda üna s-charsdà d'energia pudess ir.

Capo

Il capo intuna cha las fracziun da Vnà e Tschlin sun finigà inventarisadas tenor standards da protecziun naziunals ISOS. Ramosch, Martina e Strada nu sun tuts sù in quel inventar. Our da quel motiv sun da valütar ils intents differentamaing. Ün aspet principal ha il mantegnimaint dal purtret da las fracziuns e dals üerts il abitadi.

Armon Mayer, Art. 67 alinea 1

Armon Mayer manzuna ch'illas ledschas da fabrica chi's rechattan amo in vigur legala, divergeschan las disposiziuns quai chi riguarda la construcziun da saivs e mürs. A Tschlin d'eira quai pussibel, a Ramosch ivezza na. Tenor nouva ledscha es previs da proibir quai da nouv sün tuot il territori cumünal. Armon fa la proposta da pussibilitar sün tuot il territori dal cumün la construcziun da saivs, mürs e saivs vivas. L'alinea 1 da l'artichel 67 dess gnir adattada sco segua:

Saivs, mürs e saivs vivas nu sun da princip admissas.

Fadri Riatsch

Il vicecapo manzuna cha la regulaziun tschernüda admetta saivs be in cas da privels, per exaimpel sün mürs o scarpadas stipas.

Votumaziun:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da las duos propostas

proposta da la suprastanza	36
proposta da Armon Mayer	57

La radunanza decida cun 57 cunter 36 vuschs pella proposta dad Armon Mayer, uschè chi dess esser pussibel da realisar saivs eir sainza imnatscha da privels.

V. Uorden d'avertüra

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

VI. Disposiziuns executivas e finalas

- Ingünas dumondas/ingünas objecziuns

Votumaziun tractanda 1.5 – Approvaziun da la ledscha da fabrica:

Il capo suottametta a la radunanza da decider sur da la tractanda

La radunanza approvescha la ledscha da fabrica cun vusch unanima.

0110 Legislativa

15 Varia (radunanza cumünala)

Da la tractanda nu vegn fat adöver.

7556 Ramosch, 01.12.2022

Il capo:

Il manader administraziun: